

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2026

Chișinău

**Cu privire la aprobarea proiectului de lege
pentru ratificarea Contractului de finanțare dintre Republica Moldova
și Banca Europeană de Investiții privind realizarea proiectului
„Livada Moldovei II”, semnat la 29 iunie 2026**

În temeiul art. 25 din Legea nr. 419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 397-399, art. 704), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru ratificarea Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții privind realizarea proiectului „Livada Moldovei II”, semnat la 29 iunie 2026.

Prim-ministru

VASILE TOFAN

Contrasemnează:

Ministrul agriculturii
și industriei alimentare

Ministrul finanțelor

Victoria Belous

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****pentru ratificarea Contractului de finanțare
dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții
privind realizarea proiectului „Livada Moldovei II”**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1. – Se ratifică Contractul de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții privind realizarea proiectului „Livada Moldovei II”, semnat la Chișinău la 29 iunie 2026.

Art. 2. – Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor Contractului menționat.

Art. 3. – Ministerul Finanțelor va notifica Băncii Europene de Investiții ratificarea Contractului nominalizat.

Art. 4. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Argumentarea oportunității de ratificare a Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții privind realizarea proiectului „Livada Moldovei II”

Nr. operațiune Serapis: 2025-0068 | Nr. contract FI: 99022

A. Descrierea contractului de împrumut de stat extern

1. Informații generale

a) Părțile la contract

Contractul de Finanțare privind realizarea proiectului „Livada Moldovei II” se încheie între Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții (BEI).

Proiectul „Livada Moldovei II” este inclus în lista proiectelor investiționale din cadrul Mecanismului de Reformă și Creștere pentru Republica Moldova, care urmează a fi implementate prin intermediul Platformei de Investiții pentru Vecinătate, în lotul III, aprobat de Comitetul interministerial pentru planificare strategică (CIPS) la 15 iulie 2025. Proiectul a fost aprobat în valoare de 151,5 milioane EUR, din care 150 milioane EUR sunt împrumut, iar 1,5 milioane EUR asistență tehnică din partea BEI. Garanțiile FEDD+ nu cad sub incidența Mecanismului de Reformă și Creștere, respectiv că regulile acestuia nu se aplică proiectului prenotat.

b) Nivelul contractului

Contractul de Finanțare este de nivel interstatal.

c) Forma și structura contractului

Contractul este redactat în forma scrisă, în limba engleză.

Contractul este structurat în preambul, secțiunea de interpretare și definiții, douăsprezece articole și șapte anexe. Acestea definesc condițiile de finanțare, obligațiile contractuale ale părților, mecanismele de monitorizare, precum și clauzele specifice privind modificarea, suspendarea sau încetarea valabilității documentului.

2. Informații privind conținutul contractului

a) Obiectul și scopul contractului

Obiectul contractului îl constituie acordarea de către BEI a unui credit în valoare de EUR 150.000.000 (una sută cincizeci milioane euro) Republicii Moldova, pentru finanțarea proiectului „Livada Moldovei II”. Scopul proiectului este modernizarea și consolidarea sectorului agro-alimentar al Republicii Moldova prin:

- Componenta 1: direcționarea a cel puțin 90% din credit (aproximativ EUR 135 milioane) către împrumuturi acordate prin intermediari financiari (bănci, companii de leasing, organizații de creditare nebanară) microîntreprinderilor, întreprinderilor mici și mijlocii și întreprinderilor cu capitalizare medie care activează în sectorul agro-alimentar (horticultură, viticultura, cereale, zootehnie, acvacultura, procesare, post-recoltare, digitalizare, irigare);
- Componenta 2: Direcționarea a până la 10% din credit (aproximativ EUR 15 milioane) pentru finanțarea investițiilor publice în infrastructura de cercetare, educație, siguranța alimentară și prestare a serviciilor publice pentru sectorul agroalimentar.

Proiectul vizează creșterea competitivității sectorului, alinierea la standardele UE, reducerea sărăciei rurale, consolidarea securității alimentare și sprijinirea obiectivului strategic al Republicii Moldova de aderare la Uniunea Europeană.

b) Contractele în vigoare care urmează a fi implementate, amendate sau substituite

Prezentul contract nu substituie, ci se adaugă cadrului contractual existent. Acordul-cadru dintre Republica Moldova și BEI din 1 noiembrie 2006 (Legea 19/2007) rămâne în vigoare ca baza legală

a relației instituționale. Contractul de Finanțare pentru implementarea proiectului „Livada Moldovei” (Serapis Nr. 2014-0041, FI Nr. 83887; Legea 46/2015 pentru ratificarea Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții în vederea implementării Proiectului „Livada Moldovei”) rămâne în vigoare, prezentul contract fiind un proiect independent de continuare, nu o modificare a contractului anterior.

Nu exista contracte care sa necesite a fi amendate sau reziliate în mod direct prin prezenta finanțare.

c) Termenul de valabilitate, modul de încetare și prelungire a valabilității contractului

Contractul intra în vigoare la data efectivă (Date of Effectiveness), definită ca data la care BEI confirmă în scris primirea: (i) dovezii ratificării de Parlamentul Republicii Moldova și (ii) opiniei legale al Ministrului Justiției al Republicii Moldova, în formă și conținut satisfăcătoare pentru BEI [art. 12.4]. Data efectivă trebuie sa survină în cel mult 6 luni de la data semnării contractului (29 decembrie 2026); altfel, contractul nu produce efecte [art. 12.4, alin. 2].

Durata efectivă de implementare (perioada de tragere) este de 60 de luni de la data efectivă (Final Availability Date), estimat 2026-2031. Durata totală a contractului corespunde scadenței ultimei tranșe rambursate - de până la 12 ani de la data tragerii respective [art. 4.1.A(b)(iv)], ceea ce înseamnă ca obligațiile financiare pot persista până aproximativ în 2043.

Încetarea anticipată este posibilă prin: (a) anularea voluntară a soldului netras de către Împrumutat cu notificare scrisă [art. 1.6.A]; (b) suspendare/anulare de către Bancă la apariția unui eveniment de nerambursare sau a unui eveniment de plată anticipată [art. 1.6.B, art. 4.3.A]; (c) producerea unui eveniment de ilegalitate [art. 4.3.A(3)] sau a unui eveniment de schimbare de lege [art. 4.3.A(2)]; (d) soldul neutilizat după expirarea duratei efective de implementare (Final Availability Date) este anulat automat [art. 1.7].

Prelungirea perioadei de disponibilitate a creditului este posibilă la cererea Împrumutatului, cu acordul BEI, și poate implica plata unui comision de neutilizare calculat pe soldul netras [art. 1.9].

d) Modul de amendare a contractului

Orice modificare a contractului se face exclusiv în scris, prin acord semnat de ambele Partii [art. 11.8]. Nu exista proceduri simplificate de amendare; orice schimbare de fond impune semnăturile reprezentanților autorizați ai Republicii Moldova și ai BEI. Amendarea produce efecte doar după ce Banca confirmă în scris primirea a două documente: ratificarea de către Parlament și, la cererea Băncii, opinia legală a Ministrului Justiției.

B. ANALIZA DE IMPACT

2. Aspectul politic, cultural și social

a) Efectele contractului asupra relațiilor bilaterale și multilaterale ale Republicii Moldova

Contractul consolidează parteneriatul strategic al Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, dat fiind ca BEI este instituția financiară a UE și ca finanțarea este acordată în cadrul FEDD+, un instrument financiar al politicii externe a UE (NDICI-GE). Proiectul reprezintă o contribuție concretă la traiectoria de aderare a Republicii Moldova la UE, declarată obiectiv politic fundamental de stat.

La nivel bilateral Republica Moldova - UE, contractul consolidează implementarea Acordului de Asociere RM-UE, în special capitolele privind agricultura și dezvoltarea rurală, siguranța alimentară și măsurile sanitar-fitosanitare și contribuie la implementarea obiectivelor Pactului Ecologic European (European Green Deal) - cel puțin 25% din alocări vor viza acțiuni climatice și durabilitate [Anexa A, art. A.1.2, Angajamente].

Contractul nu afectează angajamentele multilaterale ale Republicii Moldova și nu creează tensiuni cu alți parteneri internaționali.

Sub aspect social, proiectul generează beneficii directe pentru zeci de mii de fermieri, întreprinderi rurale, cooperative și tineri antreprenori agricoli prin accesul îmbunătățit la finanțare.

b) impactul asupra societății, a anumitor grupuri sau sectoare ale societății, a culturii și dezvoltării umane

Proiectul generează un impact social amplu și multidimensional, care operează pe mai multe paliere:

- Componenta 1 vizează microîntreprinderi, IMM-uri și întreprinderi cu capitalizare medie din sectorul agro-alimentar, cu o cotă minimă de 70% din suma creditului dedicată sub-finanțării pentru IMM-uri [art. 6.1(c)]. Prin extinderea domeniilor eligibile față de faza anterioară (horticultură, viticultură, zootehnie, cereale, acvacultură, procesare, digitalizare, irigare), proiectul acoperă întreg lanțul valoric agro-alimentar, inclusiv antreprenori tineri și cooperative.
- Componenta 2 finanțează infrastructura publică de cercetare agricolă, educație și siguranța alimentară, cu efect direct asupra calității serviciilor publice pentru comunitățile rurale.
- Contractul impune explicit respectarea Standardelor de Mediu și Social ale BEI (2022), care includ condițiile de muncă și standardele ILO, sănătatea și securitatea ocupațională, drepturile grupurilor vulnerabile, egalitatea de gen și angajamentul părților interesate [definiția „Social Matters”, art. 6.2, art. 6.3(a)(xiv)].
- Nicio finanțare nu poate fi acordată beneficiarilor finali implicați în muncă a copiilor sau trafic de ființe umane [definiția „Excluded Final Beneficiary”].
- Investițiile în infrastructura de cercetare și educație agricolă (Componenta 2) contribuie la consolidarea capitalului uman rural și la transferul de cunoștințe, cu efect de durată asupra culturii antreprenoriale în mediul rural.

c) efectele asupra situației social-politice din Republica Moldova

Proiectul produce efecte pozitive directe asupra stabilității social-politice a Republicii Moldova:

- Prin facilitarea accesului la finanțare pentru agricultorii și antreprenorii rurali, proiectul reduce disparitățile economice urban-rural și contribuie la diminuarea migrației forței de muncă din mediul rural. Crearea și menținerea locurilor de muncă în sectorul agro-alimentar reduce presiunile sociale asociate șomajului și exodului rural.
- Implementarea vizibilă a unui proiect finanțat de BEI cu garanție FEDD+ din bugetul UE consolidează percepția cetățenilor cu privire la beneficiile concrete ale orientării europene a Republicii Moldova, contribuind la susținerea publică a traiectoriei de aderare la UE.
- Nu există riscuri de destabilizare politică sau socială generate de prezentul contract. Condiționalitățile contractuale (conformitate cu standardele ILO, protecția grupurilor vulnerabile, transparența beneficiarilor) sunt aliniate valorilor constituționale și angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova.

d) Necesitatea sau existenta unor consultări pe platforma consiliilor sectoriale

Nota de concept a proiectului a fost elaborată de MAIA, în baza consultațiilor cu sectorul bancar, societățile de leasing, organizațiile fermierilor și beneficiarii finali din faza anterioară a proiectului.

3. Aspectul economic și de mediu

a) importanța domeniului de reglementare al contractului pentru economia Republicii Moldova

Sectorul agro-alimentar este unul dintre pilonii strategici ai economiei Republicii Moldova:

- Sectorul agricol reprezintă aproximativ 10% din PIB și constituie principala sursă de venit pentru circa 30% din populație, fiind un factor determinant al stabilității economice rurale.

- Republica Moldova este unul dintre cei mai importanți exportatori de produse horticole și viticole din Europa de Est, exporturile agro-alimentare reprezentând aproximativ 40% din totalul exporturilor naționale.
- Accesul limitat la finanțare pe termen mediu și lung reprezintă o constrângere structurală majoră a sectorului: creditele comerciale pentru agricultură sunt, de regulă, pe termen scurt (sub 3 ani), cu rate ale dobânzii ridicate (8-12% p.a.), neadecvate pentru investiții în active fixe cu ciclu lung de recuperare.

Contractul reglementează acordarea a 150 milioane EUR prin intermediul sistemului financiar național (bănci, societăți de leasing, organizații de microfinanțare), cu obligația transferului avantajului financiar BEI (Financial Advantage) către beneficiarii finali [art. 6.4(b)], îmbunătățind structura și costul finanțării disponibile pentru sectorul real.

Importanța contractului pentru economia națională este amplificată de efectul de pârghie: investiția totală proiectată depășește 300 milioane EUR, prin cofinanțarea asigurată de beneficiarii finali cu resurse proprii.

b) Consecințele pozitive și negative pentru economia Republicii Moldova și mediu

Consecințe pozitive economice:

- Injectarea a EUR 150 milioane de finanțare externă la termeni concesionali într-un sector care reprezintă circa 10% din PIB și care va duce la creșterea volumului de activitate în sectoarele conexe;
- Efect de pârghie: proiectul va genera investiții totale de peste 300 milioane EUR, deoarece beneficiarii finali vor contribui cu o sumă echivalentă finanțării BEI;
- Modernizarea infrastructurii agro-alimentare (case de ambalare, silozuri, abatoare, sisteme de irigare, laboratoare de cercetare) va crea efecte multiplicatoare în economie;
- Crearea și menținerea de locuri de munca în mediul rural;
- Creșterea exporturilor de produse agro-alimentare cu valoare adăugată ridicată pe piața UE și piețele terțe;
- Reducerea dependenței de importuri alimentare și consolidarea securității alimentare.

Consecințe pozitive de mediu:

- Obligație contractuală explicită: cel puțin 25% din alocări vor contribui la acțiuni climatice și durabilitate ecologică;
- Finanțarea sistemelor de irigare eficiente și surselor regenerabile pentru ferme urmează să reducă utilizarea resurselor naturale;
- Promovarea agriculturii inteligente față de climă (smart farming), în conformitate cu standardele de mediu și sociale ale BEI care depășesc cerințele minime legale ale UE și Republicii Moldova;
- Investiții în gestionarea deșeurilor zootehnice (de exemplu, biogaz din dejecții animale);
- Nici o finanțare nu va fi debursată pentru proiecte care necesită Evaluare de Impact asupra Mediului (EIM) până la prezentarea EIM aprobate către BEI.

Consecințe negative potențiale și riscuri:

- Creșterea datoriei publice externe cu 150 milioane EUR - risc limitat prin termenii favorabili ai împrumutului și garanția FEDD+ DIW1 din partea UE și sistemul de monitorizare și aprobare a instituțiilor financiare participante la proiect;
- Riscuri operaționale legate de capacitatea de absorbție din partea sectorului – risc limitat prin direcționarea resurselor la nevoile stringente din sector, extinderea domeniilor de activități eligibile, existența parteneriatelor cu instituțiile financiare și organizațiile fermierilor și sinergii cu alte programe implementate de MAIA (Programul Strategic al Politicii Agricole

2026-2030, proiectele de dezvoltare a infrastructurii de irigare la scară mare finanțate de Banca Mondială, AFD și BERD);

- Riscurile de mediu locale specifice unor sub-proiecte vor fi gestionate prin cerința de elaborare a evaluării impactului asupra mediului și corespunderea cu Standardele de Mediu și Social ale BEI.

c) Beneficiile directe și indirecte pentru economia Republicii Moldova

Beneficii directe (cuantificabile):

- Acces la 150 milioane EUR la rate ale dobânzii sub nivelul pieței;
- Garanția FEDD+ a UE va reduce indirect costul de capital pentru Republica Moldova și beneficiarii finali.

Beneficii indirecte:

- Consolidarea imaginii Republicii Moldova ca destinație de investiții și partener de credibilitate în relația cu instituțiile financiare internaționale, prin demonstrarea respectării angajamentelor de transparenta și raportare;
- Transfer de cunoștințe și standarde UE prin condițiile de eligibilitate ale sub-proiectelor, conformitate cu standardele de mediu, sociale și de achiziții publice ale BEI;
- Stimularea reformelor structurale din sectorul financiar-bancar: standardele KYC/AML ale intermediarilor financiari, sistemele de management al riscului de mediu și social (ESMS);
- Sprijinirea procesului de aderare la UE prin alinierea sectorului agro-alimentar la acquis-ul comunitar;
- Posibilitatea generării fondurilor *revolving* utilizate de Ministerul Finanțelor prin Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă în finanțarea afacerilor din toate sectoarele economice ale Republicii Moldova.

d) perspectiva dezvoltării fructuoase a relațiilor în domeniul de reglementare a contractului

Relația contractuală dintre Republica Moldova și BEI și implicit UE prezintă perspective favorabile de dezvoltare sustenabilă pe termen lung:

- Baza instituțională solidă: Acordul-cadru RM-BEI din 1 noiembrie 2006 (Legea 19/2007) rămâne în vigoare și asigură cadrul juridic al operațiunilor BEI pe teritoriul Republicii Moldova. Proiectul „Livada Moldovei II” se înscrie în continuitatea logică a cooperării bilaterale începută cu „Filiera Vinului” (EUR 75 milioane) și continuată cu „Livada Moldovei” (EUR 120 milioane).
- Performanță istorică: Faza I a proiectului „Livada Moldovei” a înregistrat o rată de debursare de aproape 100%, demonstrând capacitatea instituțională a Republicii Moldova de a absorbi și gestiona eficient fonduri BEI în sectorul agro-alimentar.
- Perspectivă de continuitate: Garanția FEDD+ DIW1 acordată de UE (Acordul de Garanție din 29 aprilie 2022) [Recital (c)] acoperă o gamă largă de operațiuni eligibile în Republica Moldova, oferind BEI un instrument de partajare a riscului care permite continuarea și extinderea finanțărilor în sectoare-cheie. Pe măsura avansării procesului de aderare la UE, se anticipează extinderea gamei instrumentelor financiare disponibile Republicii Moldova.
- Modelul revolving: Fondurile rambursate de beneficiarii finali pot fi reutilizate (Reemployment, art. 1.13) pe durata perioadei de implementare, amplificând impactul total al proiectului.

e) analiza de impact, elaborată conform Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2019

Nota: Prezentul contract de stat extern nu constituie un act normativ, prin urmare Metodologia din HG 23/2019 nu i se aplică în mod direct. Totuși, în spiritul transparenței decizionale, sinteza impactului estimat conform criteriilor metodologiei este următoarea:

- Impact economic: pozitiv semnificativ — EUR 150 milioane injectați în economia reală prin sistemul financiar, cu efect multiplicator estimat de 2x (investiții totale >EUR 300 milioane); modernizarea infrastructurii agro-alimentare cu efecte pozitive pe termen lung asupra productivității și competitivității sectorului.
- Impact bugetar: negativ pe termen scurt și mediu (creșterea datoriei publice externe cu 150 milioane EUR, comision de evaluare de 50.000 EUR [art. 1.8] și costurile de finanțare a UIP de 3,7 milioane EUR [estimată în baza costurilor proiectului inițial „Livada Moldovei”]; pozitiv indirect prin majorarea bazei fiscale din activitatea economică stimulată.
- Impact social: pozitiv - crearea și menținerea locurilor de muncă în mediul rural; îmbunătățirea accesului la finanțare pentru IMM-urile agro-alimentare; beneficii pentru grupurile vulnerabile din mediul rural; respectarea standardelor ILO obligatorie prin contract [definiția „Social Matters”].
- Impact de mediu: pozitiv net - cel puțin 25% din alocări contribuie la acțiune climatică și durabilitate [Anexă A, art. A.1.2]; finanțarea tehnologiilor agricole eficiente climatic; interzicerea finanțării proiectelor care necesită EIM, dar nu au efectuat-o sau evaluarea nu a fost aprobată.
- Riscuri reziduale: risc valutar MDL/EUR; risc de absorbție - toate gestionate prin mecanismele descrise în secțiunile corespunzătoare ale prezentei argumentări.

4. Aspectul normativ

a) Compatibilitatea contractului cu prevederile Constituției Republicii Moldova

Contractul este compatibil cu Constituția Republicii Moldova. Angajarea împrumuturilor externe de stat se realizează în temeiul competențelor Guvernului și Ministerului Finanțelor privind gestionarea datoriei publice, cu ratificarea obligatorie de Parlamentul Republicii Moldova - conform prevederilor Legii 419/2006 privind datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, și ale Legii 181/2014 a finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale. Condiția ratificării parlamentare este prevăzută explicit în art. 12.4 al contractului ca o condiție sine qua non pentru intrarea în vigoare. Suveranitatea judiciară a Republicii Moldova este protejată prin clauza de imunitate limitată [art. 11.3], care vizează exclusiv bunurile utilizate în scopuri comerciale; renunțarea la imunitate se limitează la executarea hotărârilor arbitrale [art. 11.3(b)], fără a afecta funcțiile suverane ale statului.

b) Compatibilitatea contractului cu Carta ONU și angajamentele internaționale ale Republicii Moldova

Contractul este pe deplin compatibil cu Carta Organizației Națiunilor Unite, în special cu principiul egalității suverane a statelor, al cooperării internaționale și al dezvoltării economice durabile (art. 55-56 din Carta ONU).

Contractul respecta angajamentele Republicii Moldova față de standardele Organizației Internaționale a Muncii (ILO), care sunt incluse explicit în definițiile contractuale și constituie obligații de respectat de către beneficiarii finali.

Nu există incompatibilități cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

c) Compatibilitatea contractului cu legislația Uniunii Europene

Contractul este direct fundamentat pe legislația UE și este pe deplin compatibil cu aceasta:

- FEDD+ (Fondul European pentru Dezvoltare Durabilă Plus) este instituit prin Regulamentul NDICI-GE (UE) 2021/947;

- Regulamentul Financiar (UE, Euratom) 2018/1046 este aplicabil la gestionarea fondurilor garantate din bugetul UE;
- Acordul de Asociere RM-UE - capitolele privind agricultura, siguranța alimentară și SPS - aliniat prin obiectivele și condițiile de eligibilitate ale sub-proiectelor;
- Directivele UE anti-spălare de bani (AML/CFT) sunt obligatorii pentru intermediarii financiari;

Contractul prevede explicit ca toți beneficiarii finali vor executa sub-proiectele în conformitate cu standardele relevante ale dreptului UE și Republicii Moldova [art. 6.3(a)(xix)].

d) Existența actelor normative interne care necesită a fi aduse în concordanță cu prevederile contractului, cu indicarea expresă a actelor normative și a prevederilor acestora care urmează a fi modificate, completate sau abrogate

Contractul de Finanțare operează în cadrul legal existent al Republicii Moldova și nu impune modificarea actelor normative primare în vigoare.

e) Necesitatea adoptării unor acte normative noi în vederea implementării eficiente a prevederilor contractului

Implementarea Contractului nu necesită adoptarea unor acte normative noi.

f) Necesitatea sau existența unui plan de acțiuni privind asigurarea compatibilității contractului

Nu este necesară elaborarea unui plan de acțiuni separat privind compatibilitatea, întrucât contractul este pe deplin compatibil cu cadrul constituțional și legislativ al Republicii Moldova.

5. Aspectul instituțional și organizatoric

a) Formele de cooperare prevăzute în contract sub aspect instituțional și organizatoric

Contractul instituie o structura ierarhica în cinci niveluri, fiecare cu responsabilități distincte:

- Nivelul 1 - Ministerul Finanțelor - responsabil de obligațiile financiare față de BEI (rambursare, raportare, respectarea covenantelor financiare). Unele responsabilități, precum selecția instituțiilor financiare intermediare vor fi delegate către Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă (OGPAE), o instituție publică specială subordonată Ministerului Finanțelor;
- Nivelul 2 - Promotor: MAIA - supravegherea și coordonarea generală a implementării; gestionarea Unității de Implementare a Proiectului (UIP);
- Nivelul 3 - UIP (Instituția Publică „Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea Programului de restructurare a sectorului vitivinicol”): entitate în subordinea MAIA; gestionare financiară, verificare și avizare sub-proiecte pentru Componenta 1, efectuare achiziții pentru Componenta 2, raportare, monitorizare;
- Nivelul 4 - Intermediari financiari (bănci, companii de leasing, organizații de creditare nebancară): acorda sub-finanțări beneficiarilor finali, aplică criterii de eligibilitate, realizează due diligence KYC/AML;
- Nivelul 5 - Beneficiari finali (IMM-uri, întreprinderi cu capitalizare medie, entități publice): implementează sub-proiectele eligibile.

BEI exercită supraveghere continuă: aproba prealabil intermediarii eligibili [art. 1.11.B], emite scrisori de alocare (Letters of Allocation) [art. 1.11.B], verifică conformitatea sub-proiectelor [art. 8.1, art. 9.1], realizează vizite de inspecție [art. 9.2].

b) Necesitatea înființării unor instituții sau structuri noi / modificarea celor existente

Nu este necesară crearea unor instituții noi. UIP există și funcționează din 2010 în baza Hotărârii Guvernului 1005/2010 cu privire la crearea Instituției Publice „Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea Programului de restructurare a sectorului vitivinicol” cu modificările

ulteriore, implementând anterior Programul de restructurare a sectorului vitivinicol „Filiera vinului” (75 milioane EUR) și proiectul „Livada Moldovei” (120 milioane EUR). OGPAE există și funcționează în baza Hotărârii Guvernului 338/2020 cu privire la Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă.

Intermediarii financiari noi, care nu au participat în proiectul inițial trebuie să obțină aprobarea prealabilă scrisă a BEI înainte de a participa [art. 1.11.B, Recital (a)], fără a constitui structuri noi la nivel de stat.

c) Necesitatea abilitării unor persoane sau instituții cu împuterniciri noi

Contractul nu impune abilitarea unor noi instituții cu împuterniciri juridice speciale. Totuși, este necesară elaborarea unui act administrativ intern: Lista Semnatarilor Autorizați (List of Authorised Signatories / Anexă F); anterior primei trageri, Ministerul Finanțelor transmite BEI lista persoanelor autorizate să semneze Acceptările de Debursare și alte documente contractuale, și ulterior o actualizează la necesitate.

d) Necesitatea asigurării cu resursele umane corespunzătoare pentru implementare

Contractul impune ca UIP să dispună de personal calificat adecvat pe toată durata implementării proiectului [art. 6.11]. UIP existentă dispune deja de personalul-cheie necesar implementării Contractului de Finanțare.

e) Instituția/instituțiile naționale responsabile de negocierea, semnarea și/sau implementarea contractului

Semnarea contractului: Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova.

Implementarea contractului - responsabilitate distribuită instituțional:

- Ministerul Finanțelor: gestionarea obligațiilor financiare, rambursarea creditului, raportarea financiară față de BEI, emiterea certificatelor solicitate de BEI [art. 1.4.C, Anexa D];
- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (Promotor): coordonarea tehnică a proiectului, monitorizarea UIP, aprobarea beneficiarilor sub-proiectelor publice;
- UIP: implementare operațională zilnică, menținerea planului de achiziții pentru Componenta 2, rapoarte de progres, comunicare cu beneficiarii finali și intermediarii;
- Instituția Publică „Oficiul de Gestionare a Proiectelor de Asistență Externă” (OGPAE): evaluarea, aprobarea și monitorizarea intermediarilor financiari acceptabili pentru Republica Moldova și BEI; validarea sub-împrumuturilor; consolidarea cererilor de tragere a fondurilor primite de la intermediarii financiari, asigurarea transferului fondurilor către intermediarii financiari.

f) Necesitatea, forma și modalitatea întocmirii și prezentării eventualelor rapoarte de implementare pe plan intern și internațional

Contractul prevede un sistem structurat de raportare față de BEI [art. 1.15, Anexa A, art. A.1.3], incluzând:

- Rapoarte anuale de progres (Annual Progress Reports), în limba engleză, în format acceptat de BEI, conținând: progresul alocărilor, statutul intermediarilor, indicatori de monitorizare (număr sub-împrumuturi, mărime medie, termen mediu, costul mediu al sub-proiectelor, proiecte contribuind la standardele UE);
- Raport de finalizare a proiectului (Project Completion Report): la încheierea perioadei de implementare, incluzând descrierea tehnică finală, datele de finalizare, costurile finale, problemele de mediu/social, situația achizițiilor, actualizarea indicatorilor de monitorizare;
- Actualizare indicatori de monitorizare la 3 ani după Raportul de Finalizare;
- Raportare ad-hoc la cererea BEI: informații privind sub-proiectele, beneficiarii finali, statutul sub-finanțărilor, conformitatea cu criteriile de eligibilitate [art. 8.1].

Toate rapoartele se transmit în limba engleză [art. 12.2, Anexa A art. A.1.3].

g) Organul responsabil de prezentarea rapoartelor privind implementarea contractului și instituțiile care vor prezenta acesteia informația necesară pentru întocmirea rapoartelor

Conform contractului și structurii instituționale a proiectului, instituțiile responsabile de prezentarea rapoartelor față de BEI sunt:

- UIP (Instituția Publică „Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea Programului de restructurare a sectorului vitivinicol”) — pentru rapoartele tehnice de progres, raportul de finalizare și actualizările indicatorilor de monitorizare.
- Ministerul Finanțelor - pentru aspectele financiare ale contractului (plăți, certificate, confirmarea soldului creditului) [Anexă D].

Instituțiile care furnizează informații pentru întocmirea rapoartelor:

- Intermediarii financiari raportează UIP și OGPAE privind sub-finanțările acordate, situația beneficiarilor finali, conformitatea cu criteriile de eligibilitate [art. 8.1, art. 6.2];
- Beneficiarii finali furnizează intermediarilor informații privind implementarea sub-proiectelor [art. 6.3];
- OGPAE consolidează datele privind sub-împrumuturile și transmite UIP informațiile necesare rapoartelor.

h) Necesitatea sau existența unui plan de acțiuni instituțional sau interinstituțional privind asigurarea măsurilor organizatorice

La nivel interinstituțional, coordonarea între Ministerul Finanțelor, MAIA și UIP se realizează în baza mandatelor stabilite de contract, fără a fi necesară crearea unui comitet interministerial nou.

6. Aspectul financiar

a) Beneficiile și angajamentele financiare pe care le presupune contractul

Beneficii financiare pentru Republica Moldova:

- Acces la un credit de EUR 150.000.000 la condiții concesionale (rata BEI sub rata pieței comerciale cu cel puțin 25 puncte de baza și/sau durata creditului cu cel puțin 2 ani mai lung decât finanțarea comercială comparabilă) [art. 1.1, definiția "Financial Advantage", art. 6.4(b)];
- Perioada de grație implicită de până la 4 ani per transa de la data tragerii [art. 4.1.A(b)(iii)];
- Flexibilitate: rambursare în rate egale a corpului creditului sau rate constante de corp + dobânda, cu frecvență trimestrială, semestrială sau anuală, la alegerea Împrumutatului [art. 4.1.A(b)];
- Garanție FEDD+ din partea Uniunii Europene (prin Acordul de Garanție FEDD+ DIW1 din 29 aprilie 2022) - reduce indirect costul de capital pentru Republica Moldova;

Angajamente financiare ale Republicii Moldova:

- Rambursarea integrală a sumelor trase în transe, cu dobânzile aferente (fixe sau flotante EURIBOR + spread), în termenele stabilite prin tabelele de amortizare emise de BEI pentru fiecare tranșă (scadența finală 4-12 ani de la tragere) [art. 4.1, art. 2.3];
- Comision de evaluare (up-front fee): EUR 50.000, plătit în termen de 30 de zile de la data efectivă a contractului [art. 1.8];
- Eventuala indemnizație de rambursare anticipată pentru tranșele cu rata fixă (Prepayment Indemnity) [art. 4.2.B.1];

- Obligația de rang pari passu: plățile față de BEI nu vor fi subordonate față de alte datorii externe negarantate și nesubordonate [art. 6.11];
- Toate cheltuielile de pregătire, execuție și implementare a contractului (taxe juridice, bancare, de schimb valutar, de înființare/executare a garanțiilor, funcționarea UIP) sunt suportate de Împrumutat.

b) Evaluarea comparativă, până la intrarea în vigoare a contractului și după aceasta, a riscurilor și costurilor, în special a cheltuielilor din bugetul de stat, local, a asigurărilor sociale de stat și altor fonduri publice, precum și a veniturilor așteptate în contextul implementării contractului

Înainte de intrarea în vigoare: Republica Moldova beneficiază de o perioadă de disponibilitate a creditului fără obligații de asumare a împrumutului, cu risc limitat la comisionul de evaluare (EUR 50.000) [art. 1.8] și la costurile administrative de ratificare/implementare.

După intrarea în vigoare - riscuri și costuri principale:

- Costurile de finanțare a UIP de 3,7 milioane EUR [estimat în baza costurilor proiectului inițial „Livada Moldovei”];
- Risc de rată a dobânzii: tranșele cu rata fixă (Fixed Rate) blochează costul, eliminând riscul de creștere a dobânzilor; tranșele cu rata flotantă (EURIBOR + spread) expun Împrumutatul la variații ale EURIBOR - risc gestionabil prin alegerea tipului de tranșă la momentul tragerii [art. 1.2.B];
- Risc de perturbare a pieței (Market Disruption Event): în caz de perturbări grave ale piețelor financiare, BEI poate modifica rata aplicabilă [art. 3.3]; Împrumutatul are dreptul de a refuza transa în termen [art. 3.3, alin. 3];
- Risc de schimb valutar: contractul este denominat în EUR și USD [art. 1.3, art. 2.2]; Republica Moldova suportă riscul valutar MDL/EUR sau MDL/USD;

Proiectul nu generează venituri directe la bugetul de stat, dar produce beneficii fiscale indirecte (taxe și impozite suplimentare de la o agricultură mai productivă, reducerea cheltuielilor sociale în mediul rural).

c) Măsurile întreprinse pentru reducerea costurilor și riscurilor

- Garanția FEDD+ a UE acoperă riscul de credit al Republicii Moldova față de BEI, reducând costul marginal al împrumutului;
- Structura de tragere în tranșe (până la 24 tranșe) [art. 1.2.A] permite Republicii Moldova să tragă fonduri gradual pe măsura nevoilor, limitând acumularea inutilă de datorie;
- Flexibilitatea ratei dobânzii (fixă sau flotantă) la alegerea Împrumutatului pentru fiecare tranșă [art. 1.2.B, art. 3.1] permite gestionarea riscului de dobândă;
- Rambursare anticipată fără indemnizație pentru tranșele flotante [art. 4.2.B.2] - reduce riscul de cost pentru Împrumutat în cazul scăderii ratelor dobânzilor;
- Ca și în cadrul proiectului inițial „Livada Moldovei”, se va institui o cerință de co-finanțare de 50% din costul sub-proiectului din fonduri proprii ale beneficiarilor pentru a limita expunerea la proiecte de calitate inferioară;
- Implementarea proiectului prin UIP deja funcțională cu experiență dovedită reduce riscul operațional și de implementare;
- Atragerea unui proiect de asistență tehnică finanțat suplimentar de BEI (valoarea estimată la 1,5 milioane EUR) adițional acestui Contract de finanțare va elimina necesitatea unor costuri suplimentare cu angajarea expertizei tehnice specializate naționale și internaționale necesare pentru implementarea proiectului.

d) Cheltuielile necesare pentru realizarea acțiunilor legate de aspectele normative, instituționale și organizatorice

- Cheltuieli administrative interne pentru procesul de ratificare parlamentară, opinia legală a Ministrului Justiției etc. (pregătirea documentației, traduceri, consultanța juridică);
- Comision de evaluare BEI (up-front fee): EUR 50.000;
- Consolidarea capacității UIP și costuri de funcționare ale UIP pe durata implementării: suportate din bugetul de stat, conform practicii din proiectul inițial „Livada Moldovei” și obligației contractuale de menținere a UIP [art. 6.9] – estimat la 3,7 milioane EUR în baza costurilor proiectului inițial „Livada Moldovei”.

7. Aspectul temporal

a) Etapele și termenele realizării măsurilor preparatorii până la și după intrarea în vigoare a contractului, indispensabile pentru punerea în aplicare a acestuia

Înainte de semnare:

- Aprobarea de către Ministerul Finanțelor și Guvernul Republicii Moldova a mandatului de negociere și semnare a contractului;
- Finalizarea negocierii textului contractului cu BEI.

Înainte de intrarea în vigoare (după semnare, în termen de maximum 6 luni) [art. 12.4]:

- Ratificarea contractului de Parlamentul Republicii Moldova [art. 12.4(i)];
- Emiterea opiniei legale de Ministrul Justiției al Republicii Moldova [art. 1.4.B(a)], precedată de emiterea în timp util de către autoritățile naționale relevante a documentelor obligatorii confirmative indicate în lista (i)-(vi) a articolului respectiv, în lipsa cărora opinia nu poate fi emisă;
- Notificarea BEI privind îndeplinirea condițiilor - BEI emite confirmarea scriptă a datei efective [art. 12.4].

Înainte de prima tragere (condiții suspensive):

- Prezentarea listei de semnatori autorizați (List of Authorised Signatories) și a listei de conturi (List of Accounts);
- Semnarea Side Letter cu criteriile de eligibilitate;
- Prezentarea planului de achiziții pentru programul de investiții publice (acoperind cel puțin primii 2 ani);
- Plata comisionului de evaluare de 50.000 EUR;
- Operaționalizarea UIP conform cerințelor BEI, cu personal adecvat.

b) Oportunitatea aplicării provizorii a contractului

Aplicarea provizorie a contractului nu este oportună și nici prevăzută de documentul contractual.

c) Etapele și termenele de implementare a contractului

- Perioada de tragere a creditului: 60 de luni de la data efectivă (Final Availability Date)
- Alocarea transelor către sub-proiecte: continuu pe durata perioadei de tragere
- Debursările sub-finanțărilor către beneficiarii finali: în termenele stabilite prin sub-contracte
- Monitorizarea și raportarea: continuu, cu rapoarte anuale de progres
- Finalizarea proiectului și Project Completion Report: estimat 2031-2033
- Rambursarea integrală a creditului: estimat până în 2043 (scadența maximă 12 ani de la data ultimei trageri).

d) Periodicitatea prezentării rapoartelor de monitorizare sau evaluare a implementării contractului și/sau a organizării reuniunilor sau a consultațiilor privind implementarea contractului

- Rapoarte anuale de progres
- Raport de finalizare a proiectului (Project Completion Report): la finalizarea implementării

- Actualizare indicatori de monitorizare: la 3 ani după raportul de finalizare
- Rapoarte/informații ad-hoc: la cererea motivată a BEI, în termen rezonabil;
- Actualizare plan de achiziții: la fiecare revizuire, transmis BEI fără întârziere.

e) Posibilitatea și consecințele suspendării sau ale încetării contractului în situații speciale

Contractul prevede următoarele mecanisme de suspendare și încetare anticipată:

- La inițiativa BEI: BEI poate suspenda și/sau anula soldul nedeversat al creditului și/sau solicita rambursarea anticipată a soldului restant (cu dobânzi și toate sumele datorate), cu notificare de minimum 30 de zile, în cazul producerii unui eveniment de nerambursare [art. 10.1.A, art. 10.1.B], a unui eveniment de plată anticipată [art. 4.3.A, art. 1.6.B], a unui eveniment de ilegalitate [art. 4.3.A(3)] sau a unui eveniment de schimbare a legii [art. 4.3.A(2)];
- La inițiativa Împrumutatului: Republica Moldova poate anula voluntar soldul neutilizat al creditului cu notificare scrisă [art. 1.6.A]; poate plăti anticipat orice parte din sau întreaga tranșă cu notificare scrisă cu 60 zile lucrătoare înainte [art. 4.2.A];
- Anulare automată: soldul neutilizat la atingerea datei finale de disponibilitate este anulat automat, fără notificare [art. 1.7];
- Consecința suspendării: plata comisionului de amânare (Deferment Fee) calculat pe suma tranșei acceptate suspendate [art. 1.6.C(1)];
- Consecința anulării unei tranșe fixe deja acceptate: plata indemnizației de anulare (Cancellation Indemnity) calculată ca valoarea actualizată a dobânzii pierdute [art. 1.6.C(2)].

f) Eventualele obligații care ar putea rămâne în vigoare după stingerea contractului

Chiar după data ultimei plăți a corpului creditului și dobânzii, anumite obligații pot supraviețui:

- Obligația de a livra BEI actualizarea indicatorilor de monitorizare la 3 ani după raportul de finalizare, inclusiv după stingerea datoriei financiare [Anexa A, art. A.1.3];
- Obligații de furnizare de informații privind sub-proiectele, în măsura necesară pentru auditurile BEI, ale Curții de Conturi Europene și ale organismelor competente ale UE [art. 8.1, art. 9.1];
- Garanțiile și declarațiile privind absența spălării de bani și a finanțării terorismului pot fi invocate retroactiv [art. 6.3, definiția „Conduită interzisă”];
- Clauza de arbitraj (art. 11.2) rămâne aplicabilă pentru orice litigiu legat de contract, indiferent de data producerii, inclusiv pentru dispute privind caracterul neobligatoriu al contractului (nullity) [art. 11.2(b)].

C. REZULTATELE NEGOCIERILOR

a) Descrierea succintă a procesului de negocieri și a rezultatelor acestora

Textul Contractului de finanțare este standard pentru BEI, fiind aproape identic în aspecte legale și financiare cu alte contracte semnate recent de Republica Moldova cu Banca (ref. Legea 219/2025 pentru ratificarea Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții privind implementarea proiectului „Spitalele regionale din Republica Moldova”, Legea 203/2025 pentru ratificarea Contractului de finanțare dintre Republica Moldova, SA „Termoelectrica” și Banca Europeană de Investiții privind realizarea proiectului „Optimizarea sistemului de alimentare centralizată cu energie termică din municipiul Chișinău”), iar aspectele tehnice de implementare sunt identice cu contractul pentru proiectul anterior „Livada Moldovei”.

Negocierile textului Contractului de Finanțare „Livada Moldovei II” au fost purtate între reprezentanții Republicii Moldova (Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Finanțelor și Ministerul Justiției) și experții juridici și financiari ai Băncii Europene de Investiții în ședințe online și comunicare prin poșta electronică.

Negocierile au vizat clarificarea și ajustarea unor prevederi de natură operațională, fără modificări ale structurii contractuale sau ale condițiilor financiare și tehnice esențiale (suma creditului, rata dobânzii, scadența, comisioanele, domeniile de intervenții). Textul final al contractului reflectă pe deplin obiectivele de finanțare ale Republicii Moldova și condițiile standard ale BEI pentru operațiunile de tip FEDD+ DIW1.

b) Limba în care s-au desfășurat negocierile

Comunicarea s-a desfășurat în engleză.

c) Gradul de corespundere a rezultatelor negocierilor cu mandatul și scopul negocierilor

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a fost responsabil de aspectele tehnice ale proiectului (obiective, beneficiari finali, etc.), iar Ministerul Finanțelor – de aspecte financiare și conformitate legală.

d) Aspectele esențiale ale contractului care au fost modificate și completate în urma negocierilor

Negocierile au vizat clarificarea și ajustarea unor prevederi de natură operațională, fără modificări ale structurii contractuale sau ale condițiilor financiare și tehnice esențiale (suma creditului, rata dobânzii, scadența, comisioanele, domeniile de intervenții). Textul final al contractului reflectă pe deplin obiectivele de finanțare ale Republicii Moldova și condițiile standard ale BEI pentru operațiunile de tip FEDD+ DIW1.

D. ANALIZA OPORTUNITĂȚII RATIFICĂRII

a) Data și locul semnării/aprobării contractului

Semnarea a avut loc pe data de 29 iunie 2026 prin corespondență, prin semnarea de reprezentanții împuternici BEI și Republicii Moldova (doamna Ludmila Catlabuga, ministru al agriculturii și industriei alimentare) în două locuri de semnare distincte:

- Chișinău - pentru semnătura reprezentantului Republicii Moldova;
- Luxembourg - pentru semnăturile reprezentanților BEI.

b) Data intrării în vigoare pe plan internațional sau condițiile necesare pentru intrarea în vigoare pe plan internațional

Contractul intra în vigoare la data efectivă (Date of Effectiveness), definită ca data la care BEI confirmă în scris primirea: (i) dovezi ratificării de Parlamentul Republicii Moldova și (ii) opiniei legale al Ministrului Justiției al Republicii Moldova, în formă și conținut satisfăcătoare pentru BEI [art. 12.4]. Data efectivă trebuie să survină în cel mult 6 luni de la data semnării contractului (29 decembrie 2026); altfel, contractul nu produce efecte [art. 12.4, alin. 2].

c) Prevederile privind necesitatea și modalitatea îndeplinirii procedurilor interne necesare pentru intrarea în vigoare

Contractul va intra în vigoare după ratificarea de către Parlamentul Republicii Moldova, promulgarea legii de ratificare a Acordului de către Președintele Republicii Moldova și publicarea acestora în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

d) Existența unor eventuale rezerve ale altor părți la contract care ar putea afecta aplicarea acestuia

Nu au fost identificate eventuale rezerve ale altor părți la contract care ar putea afecta aplicarea acestuia.

e) Îndeplinirea procedurilor interne de către cealaltă parte/celelalte părți și durata preconizată

BEI deja a parcurs procedurile interne pentru promovarea contractului de finanțare.

f) Termenul de valabilitate al contractului

Contractul intră în vigoare la data efectivă (Date of Effectiveness), definită ca data la care BEI confirmă în scris primirea: (i) dovezii ratificării de Parlamentul Republicii Moldova și (ii) opiniei legale al Ministrului Justiției al Republicii Moldova, în formă și conținut satisfăcătoare pentru BEI [art. 12.4]. Data efectivă trebuie să survină în cel mult 6 luni de la data semnării contractului (29 decembrie 2026); altfel, contractul nu produce efecte [art. 12.4, alin. 2].

Durata efectivă de implementare (perioada de tragere) este de 60 de luni de la data efectivă (Final Availability Date), estimat 2026-2031. Durata totală a contractului corespunde scadenței ultimei tranșe rambursate - de până la 12 ani de la data tragerii respective [art. 4.1.A(b)(iv)], ceea ce înseamnă că obligațiile financiare pot persista până aproximativ în 2043.

g) Informații privind proiectul sau proiectele de acte normative care au fost elaborate și prezentate concomitent Parlamentului, în vederea ajustării cadrului juridic existent la prevederile contractului, în cazul în care există o astfel de necesitate.

Nu există necesitatea ajustării cadrului juridic existent la prevederile contractului.

Secretar General

Sergiu GHERCIU